

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ
ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Αριθμός φύλλου 149

1916

Εν Αθήναις τῇ 30 Αὐγούστου

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΩΝ

Διὰ τὰ Τεύχη ἐτησίως δραχ. 10
Διὰ τὰ Παραρτήματα ἐτησίως » 10
Δι' ἐκδόσεων τῆν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως » 15
Ἡ συνδρομὴ ἄρχεται τὴν 1ην ᾿Ιανουαρίου ἐκάστου ἔτους καὶ εἶναι
προπληρωτέα.

Διὰ δημοσιεύσεως δικαστικῶν πράξεων κλπ. ὁ στίχος λεπτὰ 0.10
Διὰ κατωστὰς κλπ. κατὰ στήλην ἢ κλάσμα ταύτης δραχ. 12.50
Αἱ πληρωμαὶ διὰ συνδρομὰς καὶ δημοσιεύσεως ἐνεργοῦνται εἰς τὰ
δημόσια ταμεία, προσαγομένον κατόπιν εἰς τὸ Ἐθνικὸν Ταμ-
γεῖο τῶν τοιαύτων διηλεκτικῶν πληρωμῶν.

Ἀριθ. 31303.

*Προκηρύνει διαγωνισμοῦ πρὸς συγγραφήν διδακτικῶν
βιβλίων τῆς δημοτικῆς ἐκπαίδευσως.*

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Ἐχον ὑπ' ὄψει τοὺς περὶ διδακτικῶν βιβλίων νόμους ΓΣΑ',
ΓΤΑΕ', ΓΑΕΑ' 83, 100, 336, 563 καὶ 661, τὰ πρὸς ἐκ-
τέλεσιν αὐτῶν Β. διατάγματα τῆς 4 Μαΐου 1907 καὶ τῆς 9
Ἀπριλίου 1909 καὶ τὸ ἄρθρον 3, ἐδάφ. β' τοῦ περὶ διοικήσεως
τῆς δημοτικῆς καὶ μέσης ἐκπαίδευσως νόμου 240, προκηρύσσει
διαγωνισμὸν πρὸς συγγραφήν ἀναγνωστικῶν διδακτικῶν βι-
βλίων τῆς δημοτικῆς ἐκπαίδευσως κατὰ τὸ συνδυαστικόν
κατ' ὅτι πρόγραμμα ποσότητος καὶ οἰκονομίας τῆς ὕλης
τῶν βιβλίων τούτων, καταρτισθὲν ὑπὸ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συ-
μβουλίου κατὰ τὸ ἄρθρον 3 τοῦ νόμου ΓΣΑ' καὶ τὸ ἄρθρον 3
ἐδάφ. β' τοῦ νόμου 240.

Τελευταία ἡμέρα παραδέσεως τῶν εἰς τὸν διαγωνισμὸν ὑπο-
βληθησομένων βιβλίων ῥηθίζεται ἡ 30 Αὐγούστου 1917.

Ἐν Αθήναις, τῇ 29 Αὐγούστου 1916.

Ο' Ὑπουργὸς
Κ. ΛΙΑΡΚΗΣ

ΕΚΘΕΣΙΣ

εἰσηγητήριος τοῦ προγράμματος τῆς ποσότητος καὶ
οἰκονομίας τῆς ὕλης τῶν ἀναγνωστικῶν βιβλίων
τῆς Δημοτικῆς Ἐκπαίδευσως, καταρτισθεὶς ἀπὸ
τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συμβουλίου συμφωνῶν τῷ
νόμῳ.

Τὸ ἀπευθύν. συμβούλιον ὑπεβάλλον εἰς τὸ Σ. Ὑπουργεῖον
τὸ ὑπ' αὐτοῦ συνταχθέν πρόγραμμα τῶν ἀναγνωστικῶν βι-

βλίων τῆς δημοτικῆς ἐκπαίδευσως, κρίνει ἀπαραίτητον νὰ
προτάξῃ ἐν τῇ προκειμένῃ ἐκθέσει ὡς οἷόν τε συντάξας τὰς
σχέσεις, αἵτινες προέβλεπον τὰς ἀποφάσεις αὐτοῦ περὶ δύο
μόνον θεμελιωδῶν ζητημάτων, ἀφορῶντων εἰς τὰ ἀναγνω-
στικά βιβλία, τοῦ ζητήματος δηλονότι τοῦ ποιοῦ τῆς ὕλης αὐ-
τῶν καὶ τοῦ ζητήματος τῆς οἰκονομίας τῆς ὕλης ταύτης.

Προκειμένου τὸ συμβούλιον νὰ ἀποφασίσῃ περὶ τοῦ πρώτου
τῶν ζητημάτων τούτων, τοῦ ζητήματος δηλαδὴ τοῦ ποιοῦ τῆς
ὕλης τῶν ἀναγνωστικῶν βιβλίων, εἰσέρχεται ἀπαραίτητον νὰ
ἐξετάσῃ προηγουμένως ὡς οἷόν τε ἀκριβέως τὰ ἀπὸ τῆς ἐπό-
ψεως τοῦ ποιοῦ τῆς ὕλης διάφορα εἴδη τῶν ἀναγνωστικῶν βι-
βλίων, ὅτινα ἐξηκουρηγήθησαν ἀπὸ τῆς ἐμπειρίας τοῦ ἀνα-
γνωστικοῦ βιβλίου ἐν τοῖς πεπολιτισμέναις κράτεσι μέχρι τῆς
σήμερον, ἵνα ἐκ τῆς ἐξετάσεως ταύτης ποριθῇ θετικὰ καὶ καὶ
ἀρνητικὰ στοιχεῖα, συντελούντα εἰς τὴν μέρεσιν τῆς ἰδίας
αὐτοῦ περὶ τοῦ ζητήματος ἀποφάσεως.

Τὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς ρηθείσης ἐποψέως εἶδος, ὅπου συναν-
τῶμεν ἐν τῇ ἱστορικῇ ἐξελίξει τοῦ ἀναγνωστικοῦ βιβλίου τοῦ
δημοτικοῦ σχολείου, εἶναι τὸ τῶν ἡθικῶν ἀναγνωστικαρίων.
Ταῦτα, συγκολλητὰ μόνον τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἡθικότητος τῶν
παίδων, περιέχοντι διάφορα καὶ ὡς τὰ πολλὰ ὑπ' αὐτῶν τῶν
συγγραφέων αὐτῶν συντεταγμένα ἡθικὰ ἀναγνώσματα, ὅτινα
συνθέσταια μὲν εἶναι ἀσχετὰ πρὸς ἄλλα, πολὺ δὲ σπανίως
περιλαμβάνονται ἐν ἀνάσσει περιτρεφόμενα περὶ τὸν βίον ἐνδὲς
ἢ ὑλίων προσώπων. Ἡ κατέρθεσις τοῦ τελευταίου τούτου
ἀποβλέπει εἰς τοὺς συγγραφεῖς τῶν περὶ ὧν πρόκειται ἀνα-

εἶς ἐνὸς προόπου διν δύναται νὰ εἶναι μόνον ἀδυσκλῆστα ἡθι-
κῶν καὶ ἐπιβόλων πράξεων, ἀλλ' ἐγκλείει καὶ πλείους ἄλ-
λας, μὴ ὑπεκείμενας εἰς τὴν ἡθικὴν κρίσιν, ὅς οἱ συγγραφεῖς
τῶν ἡθικῶν ἀναγνωστικαρίων εἰν βέλους νὰ παραβῶσιν ἐν
αὐτοῖς ὡς ὅπως ἀρχήσαντες πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ὑπ' αὐτῶν ἐπι-
διωκόμενου σκοποῦ.

Ὅτι τὰ ἀναγνωστικὰ βιβλία τοῦ δημοτικοῦ σχολείου ἔχει
καὶ τὴν κύριον σκοπὸν νὰ ἐμφανίσῃ τὸ ὑπὸ τῶν ἐργηματοῦν

μην, και την αυτενέργειαν των μαθητών προκαλούσα διδασκαλία των γνώσεων και των δεξιοτήτων, β') διότι η ανάπτυξις ως εν της φύσεως αυτής έχει και έτερα κύρια έργα, ή δ' ως αυτή η ανάπτυξις και του προκειμένου θα γίνηται: επί βλάβης και γ') διότι το αναγνωματεριον, καθ' όσον δεν θα δύναται κατ' ανάγκην να συμπληρώσθῃ εξ έκαστης έπιστήμης και τέχνης πάντα τα αναγκαία και δι' εν τη προσκολλησθῃ έκαστη των έπιστημών και τεχνών τούτων άρκεστική δύναμις και έπάρκεισις, καθ' ανάγκην να διαπεράσῃ σύνολως και έπιστομικώς διαφραγμένους γυναικας.

Άλλα και δι' έτερα μαθήματα αναγκαστικώς τῷ αναγνωματεριῳ ἐν τῇ ἐπιμέλει τοῦ περὶ αὐτοῦ προκειμένου πάλιν ἡ ἀναγκαστικὴ προέκτασις δὲν δύναται νὰ προσέξῃ αὐτῇ τὸν σκοπὸν τούτου ὡς κύριον, πρῶτον μὲν διὰ τοὺς ἀνωτέρω μηχανισμοὺς λόγου, οἵτινες ἰσχυρίζονται καὶ ἐν τῇ προκειμένη περιπτώσει, δεύτερον διὰ καθ' ὅσον ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ δὲν θα δύναται νὰ ἐρρηθῇ τὸ ὅριον τῆς ἀναγνώσεως καὶ τὸν ἄλλον ἐνέχυρον μαθημάτων, δὲν θα δύναται νὰ καθιερωθῇ, τίνας γνώσεις καὶ δεξιότητας θὰ μεταβιῇ ἡ ἀναγνώσις καὶ τίνας τὰ ἄλλα ἐκείνη μαθήματα.

Ἀκριβὲς νυν, διότι ἡ ἀναγνώσις δύναται νὰ ἀναλάβῃ ὅσους ποσὸς τοῦ περὶ αὐτοῦ προκειμένου ἔργου ὡς κύριον, εἶναι εἰσαγγή ἐν τῷ πρόγραμμῳ τῶν δημοτικῶν σχολείων ἡ διδασκαλία τῶν διαφόρων πραγματικῶν καὶ χειρωνακτικῶν μαθημάτων (τῆς γεωμετρίας, τῆς βιολογίας, τῆς φυσιογνωσίας, τῆς γεωπονίας, τῆς οὐρολογίας καὶ γεωλογίας, τῆς φυσικῆς πειραματικῆς καὶ χημικῆς κλπ.), ἡ διδασκαλία κύριον ἔργον δύναται νὰ εἶναι καὶ εἶναι ἡ παρὰ τοῖς παισὶν ἀνάπτυξις τοῦ ὑπὲρ τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν τεχνῶν διαφέροντος καὶ ἡ κατὰ τὰ εἰρημνὰ ἐπ' αὐταῖς λόγῳ δύναται νὰ ἀντικαταστήσῃ ἡ διδασκαλία τῆς ἀναγνώσεως ἐν τῇ ἐπιμέλει τοῦ ἔργου τούτου.

Ἐννοεῖται νυν, δι' ἂν ἡ διδασκαλία τῆς ἀναγνώσεως δὲν δύναται νὰ ἀναπτύξῃ πρῶτον τοῦ ὑπὲρ τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν τεχνῶν διαφέρον, οὐχ ἥττον δύναται νὰ ἐμφυσηθῇ καὶ νὰ ὡρμηθῇ τὸ ὑπὲρ τῆς διδασκαλίας τῶν εἰδικῶν μαθημάτων ἀετηρεῖαν ἐπιστημονικὴν καὶ τεχνικὴν διαφέρειν, ἐπισκοποῦσα ὅσον σπουδαῖος ταύτη. Ἀκριβὲς δὲ ἐπὶ τοῦ σκοποῦ τούτου ἐπιβάλλεται ἡ ἐν τῷ αναγνωματερίῳ παρέκθεσις καὶ πραγματικῶν στοιχείων, ὅτινα ἢ θὰ ἐμβιβάζουν, θὰ ἐκπαιδεύουν, θὰ συμπληρῶσι καὶ θὰ καθίσταναι ἀπὸ τινος ἐξ ἐκείνων τῆν ἐξέτασιν τῶν ὑπὸ τῶν πραγματικῶν μαθημάτων ἐκτελεζομένων ἀντικειμένων ἢ θὰ προπροσκαυεῖται ταύτην. Ἄν καὶ πρέπει νὰ ἀπεκρίνεται τοῦ αναγνωματερίου πᾶν τελεῖμα ἔχειν καθαρῶς διδακτικὴν σκοπὸν, διότι ἡ ἀναγνώσις ἐν κλίμακῃ δὲν ἀντικαταστήσῃ τὴν διδασκαλίαν, ἐν τούτοις, καθ' ὅσον αὕτη ὀρεῖται νὰ προπροσκαυεῖται, νὰ ἐμβιβάζῃ, νὰ συμπληροῖ καὶ νὰ ἐμφυσηθῇ ταύτην, ἐπιβάλλεται ἡ ἐν τοῖς αναγνωματερίοις παρέκθεσις πραγματικῶν στοιχείων τοῦ τελευταίου τούτου τύπου.

Ἄλλως δὲ τὴν βαρὺν πᾶρθεσιν τούτων στοιχείων ἐπιβάλλεται καὶ οἱ λοιποὶ σκοποὶ τῆς διδασκαλίας τῆς ἀναγνώσεως. Ἢ διὰ ταύτης σκοπομένην ἴκωσιν—λογιστηρικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ μέθοδος δὲν κατορθοῦται τελεία μόνον διὰ τῆς ἀναγνώσεως διηγήσεων γεγονότων, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἀναγνώσεως περιγραφῶν, ἀντικειμένων καὶ φαινομένων τῆς φύσεως. Τὰ ὁριζότερα καὶ ποιητικότερα τῶν περιγράψεων, εἰς γυναικας, δὲν εἶναι τὰ ἀδύνατα τῶν ἀνδρῶν. Ἄρ' ἑτέρου ἡ ἠθικὴ—ἔθνη—πολιτικαὶ μέθοδοι, ἡ ἐπίσης σκοπομένη διὰ τῆς διδασκαλίας τῆς ἀναγνώσεως δὲν εὐδοκίμῃ μόνον διὰ τῆς γνώσεως τῆς φιλότητος, τῶν ἀνδρῶν, τοῦ πλοῦτος κλπ. τῆς πατρίδος.

Ἀπὸ τοῦ σημείου δ' ὅμως τούτου, τοῦ νὰ δεχθῶμεν ἐν τοῖς αναγνωματερίοις βιβλίον βαρὺν διὰ τὰ πραγματικὰ στοιχεία, ὁμολογεῖται καὶ ὁ σκοπὸς τούτου.

Ἐπειδὴ καὶ δὲν γινώσκονται συμφωνοῦν ἐκαστὴ τὴν μερῶν, ὅρ' ἡν πρέπει νὰ παρουσιάζονται ταῦτα καὶ ἥτις οὐδέποτε θὰ εἶναι ἑστὰ ἐπιστημονικῇ, μετὰ τοῦ σημείου τῆς σχιζῶν ἀποκλιστικῆς παραδοχῆς τῶν πραγματογραφικῶν στοιχείων, ἡν ἐπιβάλλει ἡ ἐκτελούμενη ἀντιλήψις, καθ' ἣν διὰ τὸ ἀναγνω-

ματεριον ὀρεῖται νὰ ἀναλάβῃ ὡς κύριον αὐτοῦ ἔργον τὸ ἔργον τῶν διαφόρων εἰδικῶν πραγματογραφικῶν μαθημάτων, ὑπάρχει κολλοσσία διαφορά.

Ὁ τρίτος τῶν προκαλούντων τὴν ἐμφάνισιν τῶν ἐγκυκλοπαιδικῶν αναγνωματερίων λόγος δὲν εἶναι σφαιρικός. Ἄν ἐν πολλοῖς δημοτικῶν σχολείοις δὲν ἐκτελέσσονται καὶ δὲν διδάσκονται τὰ πραγματικὰ μαθήματα ἐν ἰστίαις ὁρίσει, τὸ καθὼν τούτου ἔπαυται καὶ πρέπει τάχα νὰ διηβῇ διὰ τῆς ἐπιμέλει τῆς ἰδίας διδασκαλίας τῶν μαθημάτων τούτων, οὐδέως δ' οἰεται—διὰ τοὺς ἀνωτέρω ἀνεκρινόμενους λόγους—διὰ τῆς ἐπιμέλει τῶν ἐγκυκλοπαιδικῶν αναγνωματερίων.

Ὅμως διὰ πᾶσιν εἶναι ὁ τελευταῖος καὶ τελευταῖος τῶν μηχανισμῶν σκοπός. Κατ' αὐτὴν θεωρεῖται ἀναγκαίη ἡ εἰσαγγὴ τῶν ἐγκυκλοπαιδικῶν αναγνωματερίων, διότι καταργηθῶσιν τὰ εἰδικὰ ἐγχειρίδια τῶν διαφόρων πραγματικῶν μαθημάτων ἐν τοῖς δημοτικῶν σχολείοις. Ὅσον, κατεῖς ἐπιστήμης ἐπιστημῆς, δι' ἡ διδασκαλία τῶν πραγματικῶν μαθημάτων ἐν τῷ δημοτικῶν σχολείοις, στοιχειώδως καλῶς γινωσκόμενη, οὐδέποτε εἶναι ἀνάγκη τῆς ἐπισκοπῆς εἰδικῶν ἐγχειρίδιων, εἰ καὶ ἐπιστημῆς, εἰ καὶ ἐγχειρίδια ταῦτα οὐκ ὄντως εἶναι ἀρχαῖα, ἀλλὰ καὶ ἐπιβάρυνται τοῖς παισίν, ὡς ὅμως ἀκατασβήτως αὐτοῖς καὶ ὡς περιγράφει τὸν διδασκτικὸν εἰς τὴν κατέρχουσαν τῆς διδασκαλίας, ἐν τούτοις εἰσάγονται ἐκ νέου τὰ ἀρχαῖα καὶ βαρὺ διὰ τὴν εἰδικὴν διδασκαλίαν τῶν πραγματικῶν μαθημάτων ἐγχειρίδια ταῦτα ἐν τῇ μερῇ τοῦ αναγνωματερίου, παραλίοντα μὲν τὰ κύρια ἔργα τῆς ἀναγνώσεως οὐδέως δ' ἐπισκοποῦνται τῷ ἐπιτελεσμένῳ ὑπ' αὐτὸν σκοπῷ, καθόσον, ἐὰν μὲν θέλωσι νὰ χρησιμοποιῶσι ὡς μέσον τῆς μεταβίβσεως τῶν γνώσεων καὶ δεξιοτήτων, ἀδυνατοῦσι, δι' αὐτοὺς λόγους εἰδέναι, νὰ πληρώσῃσι καταλλήλως τὸν σκοπὸν τούτων, ἐὰν δὲ θέλωσι νὰ χρησιμοποιῶσι ὡς ἐγχειρίδια χεῖρμα πρὸς τὴν οὐ τῶν μαθητῶν ἀντιμεμνηστικὴν τὸν διὰ τὸν εἰδικὸν μαθημάτων μεταβίβασιν ὡρμησάν, ἀδυνατοῦνται ἀρχαῖα καὶ ἐπιβάρυνται δι' αὐτοὺς λόγους καὶ τὰ καταργηθέντα εἰδικὰ ἐγχειρίδια.

Ἐκ πάντων νυν τῶν ῥηθέντων συνάγεται, δι' τὰ περὶ αὐτοῦ προκειμένου ἐγκυκλοπαιδικὰ αναγνωματερία δὲν πρέπει νὰ τῷχωνται ἐγχειρίδια, ἀλλὰ μὲν διὰ τὴν ἀναλυστικὴν νὰ πληρώσονται σκοπὸν, ὁποῖος ἡ ἐπιμέλει δὲν ἀπέκειται εἰς τὸ μᾶλλον τῆς ἀναγνώσεως, ὡς ἐν τῆς φύσεως αὐτῆς, ἀλλὰ δὲ διὰ τὴν ἐκείνη τούτου ὁρμησάν ὅπως τῆς ἐπιμέλει τῶν σκοπῶν, ὡν τὴν πληροῦσιν δύναται καὶ ὀρεῖται νὰ ἐπιτελέσῃ τὸ μᾶλλον τούτου.

Τὰ μειονεκτήματα τῶν τε ἡθικολογικῶν καὶ τῶν ἀνθρωπιστικῶν καὶ ἰδίῃ τῶν ἐγκυκλοπαιδικῶν αναγνωματερίων εἶναι τούτων προφανῆ, ὥστε δὲν ἐδράμει νὰ ἀναπτυχῇ ἐφοδότησι κατ' αὐτὸν ἀντιδρῶσις, ἥτις ἐκείνη μὲν πάντα εἴρηκε μικρὸν κατὰ μικρὸν ἀπεκδῶν, προήγαγε δ' εἰς εἶδος τὸν τύπον τοῦ λογοτεχνικοῦ αναγνωματερίου, ὅπως, ὡς ἐρευνήσαμεν ἐπὶ ῥηθέντος μερῆς, ὡς ὅμως αἱ πλείους δὲν ἀνταναγκάζονται πρὸς τὸν πραγματικὸν περιορισμὸν τοῦ αναγνωματερίου.

Οἱ εἰσαγγεῖαι τοῦ εἰδὸς τούτου τοῦ αναγνωματερίου βιβλίου σχηματίζονται ἐν γένει ἐπὶ τῆς ἐξῆς βάσει, δι' ἡ ἀνάγνωσις πρὸ πικρῶς ἀλλοῦ κλίμακας νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν παρὰ τοῖς παισὶν ἀνάπτυξιν τοῦ συνειδητάματος τῆς φυσικῆς ὁρθότητος καὶ ὁρθότητος, διαφέρουσι δ' ὅμως ἀλλήλων ὡς πρὸς τοὺς λοιποὺς καὶ τοὺς σκοποὺς, ὡς συνέβαιεν μετὰ τοῦ σκοποῦ τούτου. Πρὸς πληρῶσιν τῶν τοῦ κοινῶ σκοποῦ ἐροῦντων οὗτοι, εἰ κατέβληται εἶναι ἐκτετατὴ, ἀντικατὰ πρὸς τὴν ἀντικατεπληρῶσιν τῶν παιδῶν καὶ σπουδαῖαν λογοτεχνικὴν οἶον ἔχοντα παρὰ καὶ ἑμμετρη λογοτεχνικὰ, ὅτινα ἄλλως ἔλθοιτο ἐκλέγουσιν οὗτος, ὥστε νὰ δύναται νὰ συντελέσῃ εἰς πληρῶσιν καὶ τῶν τοῦ κοινῶ σκοποῦ τῆς ἐξῆς μετὰ τοῦ σκοποῦ τούτου.

Ἐπειδὴ καὶ δὲν γινώσκονται περὶ τοῦ προκειμένου αναγνωματικού βιβλίου εἶναι τὸ ὅσον τῆς ἡμέρας μνημονεύσεως λογοτεχνικῶν αναγνωματερίων, ἥτις ἀποκρίνεται ὅπως τὰ πραγματογραφικὰ στοιχεία καὶ ἥτις πρὸς τὸ κοινὸν σκοπὸν τοῦ λογοτεχνικοῦ αναγνωματερίου ἐπιτελεῖται καὶ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ ἡ χρησιμότητος τοῦ κοινῶ καὶ ὅτι, δι' τὴν διαφορά

κοντα διά του ποιοῦ τῆς ὕλης αὐτῶν σκοποῦ, οὗς ἡ παιδαγωγική ἐπιστήμη δὲν δύναται νὰ υἱοθέτησῃ ὥστε διὰ τὴν παιδαγωγικὴν διδασκαλίαν, ὥστε διὰ τὸ μᾶθημα εἰσιῶς τῆς ἀναγωγῆς.

Ἄλλω δὲ πάλιν τὸν ἐξετασθέντων εἶδον τῶν ἀναγνωστικῶν βιβλίων εἶναι ἀτυχῆ, διότι οἱ συγγραφεῖς αὐτῶν, οἱ καὶ ἐστραγγέλιον πρὸς τὴν παιδαγωγικὴν ἐπιστήμην καὶ λαβόντες ὑπ' ὄψιν τοὺς ὑπὸ ταύτης καθιερούμενους σκοποὺς τῆς παιδαγωγικῆς διδασκαλίας προσηύχοντο νὰ ἐπιβλέψῃ διὰ τῶν ἀναγνωστικῶν αὐτῶν παιδαγωγικῶς σκοποῦς, οὗ ἤξιον, καθένας δὲν κατέστησαν τὴν αὐτὴν τὴν μὲθυσιν τῆς ἀναγωγῆς ἐν τῇ δημοτικῇ σχολῇ ἐν πάσῃ αὐτῇ τῇ εὐρύτητι, καθόρισαν δὲ διὰ τοῦτο τὸ ἔργον ταύτης μοναμέρως, ἐπὶ τοῖς δὲ ἀναγνωστικῶν αὐτῶν βιβλίοις διὰ ποιοῦ διὰ ἀνακαλύψαντος νὰ πληρώσῃ πάντας τοὺς σκοποὺς, οὗς τὸ μᾶθημα τῆς ἀναγωγῆς δύναται καὶ ὀφείλει ὡς ἐν τῇ φάσει αὐτοῦ νὰ πληρώσῃ ἐν τῇ πρὶ τοῦ πρόκειται σχολῇ.

Οἰοῦντο γὰρ καὶ ἂν εἴη ἡ αἰτία τῆς ἀποτυχίας τῶν ἀναγνωστικῶν εἰδῶν τῶν ἀναγνωστικῶν, πρὸς τὴν εἶναι, ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται νὰ τῶντων ἐγκρίσας ἀναγνωστικὰ βιβλία σκοποῦντα τὴν εἰς τοὺς παῖδας μεθόδον παντὸς ἀξίου γνώσεως πρᾶγματός, καθὼς αὐτὴ δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὁ σκοπὸς τῆς παιδαγωγικῆς, τῆς γενικῆς μορφώσεως διδασκαλίας, ἡ ἀποβλεπόμεναι εἰς τὴν προεργασίαν τῶν διὰ τῶν πραγματικῶν μεθόδων μεταδιδόμενων γνώσεων καὶ τὴν διὰ ταύτης ἀναπτύξιν τῶν διὰ τῶν μεθόδων τούτων ἀναπτυσσόμενων διαφερόντων, καθὼς ἡ ἀνάγκη, ὡς ἐν τῇ φάσει αὐτῆς, δὲν δύναται νὰ ἀναλάβῃ ὡς ἔργον αὐτῆς τὴν προεργασίαν τῶν μηχανοεισεῶν γνώσεων καὶ τὴν ἐξέγερσιν τῶν δι' αὐτῶν προκαλούμενων διαφερόντων, ἡ τείνοντα ἀποκαταστατικὴ εἶσι εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἡθικοῦ διαφερόντος εἰς εἰς τὴν μόρφωσιν τοῦ συναισθηματικῆς τῆς γλωσσικῆς ὁρθότητος εἰς εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ συναισθηματικῆς τῆς γλωσσικῆς ὁραυτικῆς, καθὼς τὸ μᾶθημα τῆς ἀναγωγῆς, πληροῦν οἰονόησεν ποτε τῶν σκοπῶν τούτων, δὲν πληροῖ ἅπαντα τὴν προεργασίαν αὐτοῦ.

Ὅμως τούτωντίνον ἡ γενομένη ἐξέτασις ἐπιβάλλει τὴν συμβουλήν νὰ σχηματιστῇ τὴν γνώμην, ὅτι τὸ ἀναγνωστικὸν βιβλίον ἀποβλέπει εἰς τοὺς παιδαγωγικοὺς σκοποὺς, οὗς τὸ μᾶθημα τῆς ἀναγωγῆς ἐν τῇ δημοτικῇ σχολῇ ὡς ἐν τῇ φάσει αὐτοῦ δύναται καὶ ὀφείλει νὰ πληρώσῃ, πρέπει νὰ περιέχῃ τοιαύτην κατὰ ποῖον ὕλην, ὥστε νὰ συντελῇ διὰ μὲν τῆς γλώσσας τῆς ὕλης αὐτοῦ εἰς τὴν ἀνάπτειν τοῦ συναισθηματικῆς τῆς γλωσσικῆς ὁρθότητος τῶν παίδων, διὰ δὲ τῆς λογοτεχνικῆς ἀξίας ταύτης εἰς τὴν μόρφωσιν τοῦ συναισθηματικῆς τοῦ γλωσσικοῦ κἀλλους, τέλος δὲ διὰ τοῦ περιεχομένου αὐτῆς τὸ μὲν εἰς ἐξέγερσιν τοῦ ἡθικοῦ—ἰθύνου διαφερόντος τῶν παίδων, τὸ δὲ εἰς τὴν ἐμύνησιν αὐτοῦ τε καὶ τῶν λοιπῶν ὑπὸ τῶν πραγματικῶν μεθόδων τοῦ δημοτικοῦ σχολείου ἐξεργασίαν διαφερόντων, τὸν θερητικῶν, τοῦ ἐπιστημονικοῦ (διαφερόντος τῆς γνώσεως), τοῦ τεχνικοῦ, τοῦ καλλιτεχνικοῦ καὶ τοῦ πολιτικῶν.

Τοιαῦτα δ' ἀπορρίπτει τὸ ἐκπ. συμβούλιον περὶ τοῦ ποιοῦ τῆς ὕλης τῶν ἀναγνωστικῶν βιβλίων τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως εὐρίσκειται μὲν ἐν συμφωνίᾳ κατὰ τὰ θεωρητικὰ σημεῖα πρὸς τοὺς ὁπαδοὺς τοῦ ὁρίστων τῶν εἰδῶν τῶν ἀναγνωστικῶν βιβλίων ἥτοι τοῦ συγκεντρωτικοῦ λογοτεχνικοῦ, συγκεντρωτοῦ δ' ἐν τῷ ὅρ' ἐκποτῆς προεκρινόμενῳ ἀναγνωστικῷ βιβλίῳ πάντα τὰ πλεονεκτήματα τῶν διαφερόντων εἰδῶν τῶν ἀναγνωστικῶν, χωρὶς νὰ συμπεριλαμβάνει καὶ τὰ μειονεκτήματα αὐτῶν.

Προκειμένου γὰρ τὸ συμβούλιον νὰ ἀποσταθῇ περὶ τοῦ ἐκπαι-

μεταῦ τῶν διαφερόντων στοιχείων τῆς ὕλης τοῦ ἀναγνωστικῶν. Τὸ συμβούλιον δὲν ἐξίσταται αὐτὸς νὰ ταχθῇ ὑπὲρ τῆς δευτέρας γνώμης, λαμβάνον ὑπ' ὄψιν, ὅτι πάντες οἱ σκοποὶ, οὗς ἐπιτίθεται τὸ ἀναγνωστικὸν βιβλίον, δύναται νὰ πληρωθῶν ὡς οἷον τε τελειότερα διὰ τῆς συμφορήσεως πρὸς τὴν γνώμην ταύτην.

Ὅσοι πρῶτον ἡ πλήρωσις τοῦ ὑπὸ τῶν ἀναγνωστικῶν βιβλίων ἐπιτιμώμενος σκοποῦ τῆς ἀναπτύξεως ἡ ἐμύνησιν τῶν ἐν τοῖς ἀνωτέρω μηχανοεισεῶν διαφερόντων διακαλύπτειται μὲν πρὸς τὴν διὰ τῆς ὁρθότητος τῶν στοιχείων τῆς ὕλης αὐτοῦ, διωχόμενοι δὲ σχετικῶς διὰ τὸ ἀναγκαῖον καὶ διὰ τὴν τοῦ τοῦ λόγου.

Ἢ ἀναπότῃς ἡ ἐμύνησιν τῶν περὶ ὧν πρόκειται διαφερόντων διὰ τῆς ὕλης τῶν ἀναγνωστικῶν προϋποθέτει αὐτενέργειαν καὶ ἐπιτυχίαν ἀφορμώσεως τῆς ὕλης ταύτης ὑπὸ τῶν μεθόδων. Δὲν εἶναι γὰρ δύσκολον νὰ νοηθῇ, ὅτι πρὸς καθόριστον τῆς αὐτενεργείας ταύτης καὶ ἐπιτυχίαν ἀφορμώσεως συμβάλλει μᾶλλον ἡ ἐνότης τῆς ὕλης τοῦ ἀναγνωστικῶν ἢ τὸ ἀνέναντον αὐτῆς. Οἱ λόγοι τούτοις εἶναι, ὡς γνωστὸν, οἱ ἐξῆς.

Ἐρ' ὅσον ἐπικρατεῖ συνοχὴ μεταῦ τῶν διαφερόντων στοιχείων τῆς ἀναγνωστικῆς ὕλης, πάντως τὸ ἐκπαιδευτικὸν προηγουμένον εἰς αὐτῶν δὲ συντελεσθὲν ἐπικρατεῖ εἰς τὴν εὐκολοτέραν, ταχυτέραν καὶ βαθύτεραν, ἀπὸ τῆς ἐπιτυχίαν ἀφορμώσεως τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἐπερὶ τῶν ἀναγνωστικῶν. Μὴ κρατούσης ἐνότητος τὸ ἐκπαιδευτικὸν ἀναγνωστικὸν στοιχεῖον τοῦ ἀναγνωστικῶν, ὡς μὴ ἔχον σχετὶς πρὸς τὰ ἴδη ἀναγνωσθέντα, δὲν δὲ εὖρ βοήθειαν τινα ἐν αὐτοῖς, διὰ τοῦτο δὲ ἢ ἀφορμώσῃ ἥτοι ἐπιτυχίαν ὑπὸ τῶν μεθόδων, ἀν μὴ μείνῃ πάντῃ ἀναγνωστικῶν.

Κρατούσης συνοχῆς μεταῦ τῶν διαφερόντων στοιχείων τοῦ ἀναγνωστικῶν δὲ ἀφορμώσῃ οἱ μεθῆται μὲν μείζονος αὐτενεργείας τὸ ἐκπαιδευτικὸν ἀναγνωστικὸν στοιχεῖον, καθόσον δὲ συμβάλλεται σπουδαίως εἰς τοῦτο ἡ μέχρι τοῦδε γενομένη ἀνάγκη τῶν προηγουμένων καὶ σχετικῶν ἐπισχετικῶν πρὸς αὐτὸ στοιχεῖον. Ὅμως τούτωντίνον ἡ ἐλλείψῃ σθένος μεταῦ τῶν ἐπὶ μέρους ὕλων τοῦ ἀναγνωστικῶν βιβλίου δὲ δυσχερῆ τὴν ἀνάπτειν τῆς αὐτενεργείας τῶν μεθόδων ἐν τῇ προλήτῃ τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἀναγνωστικῆς ὕλης. Πρέπει μάλιστα δὲ σημειωθῇ, ὅτι διὰ τοῦ ἐνταῖον ἀναγνωστικῶν δύναται ἐπὶ τοσοῦτον νὰ ἀναπτυχθῇ ἡ αὐτενεργεία τῶν παίδων, ὥστε νὰ μὴ ἔχῃ ὁ διδασκὴς ἀνάγκη σπουδαίας προπαρασκευαστικῆς ἐργασίας, ὅπως εἰσαχθῇ τοῦτο εἰς τὸ ἐκπαιδευτικὸν ἀναγνωστικὸν, οὔτω δὲ νὰ καθορθῇ τὸ συγγραφεὺς φιλοχρόνου καὶ φιλοῦ τῶν θυμάτων τοῦ διδασκάλου.

Ἢ αὐτενεργεία καὶ ἐπιτυχία ἀφορμώσεως προϋποθέτει ζωηρὰν ἐν τῇ συνειδήσει διατηροῦν τῶν ἀφορμώσεων παραστάσεων. Αὐτὴ δ' ὅμως καθορθοῦται μόνον ὁριστικῶς συνοχῆς μεταῦ τῶν ὕλων τοῦ ἀναγνωστικῶν. Διότι οἱ ἐν συνοχῇ εὐρίσκειται ὕλοι ὡς ἐντοπίζονται καὶ ἀπομνημονεύονται διὰ τοῦτο κριτικῶς, διατηροῦνται ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐν τῇ συνείδησει. Ὅμως τούτωντίνον, ἐρ' ὅσον δὲν ἐστὶν αὐτὴ συνοχὴ, ἐρ' ὅσον ὁ μεθῆται μετατρέπεται ἐκπαιδευτικὸς ἀπὸ ἑνὸς παραστατικῶν κύκλου εἰς ἄλλον ὅλως νέον, οἱ ἐκπαιδευτικὸν προληπτικῶν παραστάσεων, ἢ εὐρίσκειται ἐν σχέσει πρὸς ἄλλας, δὲ ἀπομνημονεύονται κριτικῶς, διὰ τοῦτο δὲ καὶ διότι ἐπισχετικῶν ὑπὸ τῶν ἐκπαιδευτικῶν προληπτικῶν νέων διατηροῦνται ἐλάττω χρόνον ἐν τῇ συνείδησει.

Ἢ αὐτενεργεία καὶ ἐπιτυχία ἀφορμώσεως προϋποθέτει ἐνταῖον καὶ εὐτακτὸν κύκλον παραστάσεων παρὰ τῇ ἀφορμῇ τῆς προέωψ. Μόνον ὁ κατοχυρῶς τοιούτου κύκλου παραστάσεων δύναται ἐν πάσῃ ὥρᾳ καὶ ἐν παντὶ περιβάλλειν νὰ ἐπισχετῇ εὐκόλως καὶ νὰ χρησιμεύῃ καταλήλῃ τῆς παραστάσεως, τῆς γνώσεως αὐτοῦ νὰ ἐμυνηθῇ δ' αὐτοῦ ἐν περιεχόμενῳ νῆος ἀφορμώσεως καὶ τῆς ἐνότητος καὶ τῆς ἐνότητος αὐτῆς δύναται νὰ συντελεσθῇ εἰς τὴν ἐπιτυχίαν αὐτῆς. Ἀρκούν δὲ μόνον διὰ τοῦ ἐνταῖον ἀναγνωστικῶν βιβλίου παρόχους εἰς τοὺς παῖδας γνώσεις εὐρισκομένης ἐν συνοχῇ πρὸς ἄλλας καὶ καλῶς διατηρούμεναι, ἐνταῖον καὶ εὐτακτὸν σύστημα γνώσεων, δὲ δύναται οὕτω εὐκόλως νὰ ἐπισχεθῇ καὶ νὰ χρησι-

μοποιούν, ως συμβάσει τη άφομοίωση του έκδοτου νέου. Τούτων εναντίον διά του στερομένου ένδότης άναγνωματάρου παρέχον εις τους μαθητάς γνώσεις μεμονωμένας, σποραδικάς και άσυντακτάς, ως ούτοι άδυνατούν να έπιτοκώσι και να διαθεώσω προσηκόντως.

Τέλος η άυτενέργος και έπιτυχής άφομοίωση ύλης τινός προϋποθέτει άνάγκην προς ταύτην διάθεσιν του άφομοιούντος ύποκειμένου. Το στερομένον συγχέει άναγνωστικόν βιβλίον χωρίς να έξιστάται την έκτίμησιν διανοητικήν και θυμικήν διάθεσιν των μαθητών, παρουσιάζει εις τους μαθητάς αδιάφορον συζήτησιν ή εύθυμον ύλην, πικρή ή ποικιλική, φρονιματικόν ή πρακτικοναρχικόν ύλην ή έσθλην. Τούτων υπό το έναιον άναγνωματάρου, καθύστεν ή άλλήλως διαθεβόμεν ή ύλη αυτού εύρίσκονται έν συγχέ, προπαρασκευάζει την τε διάθεσιν και το θυμικόν των παιδών εις το έκτίμησιν άναγνωστικόν.

Άλλ' άν το έναιον άναγνωστικόν βιβλίον συντελέι αποτελεσματικότερον του στερομένου ένδότης εις την άναπτύξιν ή έμφύσιν των μηχανισμών διαφέροντων διά της μέθοδου αυτού συμβολής εις την καθάρσιν της άυτενέργου και έπιτυχούς άφομοίωσης, άσχημώτερος αποτελεσματικώτερον έπαινον συμβάλλεται εις την πλήρησιν του αυτού σκοπού διά της βαθυτέρας αυτού έπιδράσεως επί το θυμικόν των παιδών. Ο παίς είνε προσωπικότης ένική, ως τούτου δέ πάντοτε δικαιοσύνη, συναισθητότης, βούληται, έρθ, ζή. Διά τούτου μόνον ή ένική ζωή—σείρα έτηλ, άποωσθήτω μακρά σκέψης, βούληται και πράξων ένός ή πολλών, άλλ' από κοινού έρώτων προσώπων—είναι μόνον το έναιον άναγνωστικόν βιβλίον δύναται να παρουσιάζει, έπίβρει επί το θυμικόν αυτού, δύναται να χρησιμοποιήσιν αυτό ως πρότυπον, δύναται να έξεργασήν παρά τούτω το έπιδικαζόμενα διαφέροντα. Έκταύτη των έπι μέρους πράξεων έπαινον βοηθούμενη υπό των λοιπών άσκει μέγιστον έπίδρασιν επί το θυμικόν. Μεμονωμένα πράξεις διαφέρων προσώπων, όπως παρουσιάζει το στερομένον συγχέει άναγνωστικόν βιβλίον, δέν άσκεισιν επί αυτόν σπουδαίαν έπίδρασιν. Και έν αύται προβλήσων έντύπων τινα, αύτη ή δέ είνε σωματική, παρεκλή, θα σθεσθή δέ τούτους υπό της έπιδράσεως άλλης πράξεως έτέρου προσώπου. Οι διαφοροι αγαθοί ή κακοί μικροί Πέτροι, Παύλοι, Κωνσταντίνου ή όπως άλλως ονομάζονται οι έπαιροι ήρωες των διαφέρων τευχών των στερομένων συγχέει άναγνωστικόν βιβλίον, άποδεικνύουσιν άλλήλους έν της δικαιοσύνης και της καρδίας του μικρού άναγνώστη, όπως έν τέλει δέν ένθυμείται ούδέν έξ αυτού και όπως άλλως ένωρίς άρχίζει να διαβλέπει επί αυτούς ούχι πραγματικά, έρώτων διαβλήως. ζώντα πρόσωπα, άλλ' άμενόντα και ταχυτέρα σκιαμακία, άτινα παρουσιάζονται έπίτρεδες υπό του διδασκάλου, ίνα βεβαιώσιν αυτόν. Μόνον ζώντων έδεικνύονται των πράξεων ένός ή πολλών, άλλ' από κοινού έρώτων προσώπων έργων ένός ή των παιδα λογικήν και πραγματικήν βελτιώσιν περί της ύπάρξεως και της δράσεως αυτού, άσκει δ' επί αυτόν μόνιμον και βελούαν συναισθηματικήν έπίδρασιν και έξεργασιν παρά αυτού το ένωρίως άποκείμενον υπό του άναγνωστικόν βιβλίον διαφέροντα.

Έκ πάντων των εισηγμένων άξέγαται, ότι το έναιον άναγνωστικόν βιβλίον συντελεί πολλόν λωσιτέστερον του στερομένου ένδότης εις την άναπτύξιν ή έμφύσιν των υπό της διδασκαλίας του δημοτικού σχολείου έπιδεικνύμενων διαφέρόντων. Άν δέ λάβη τή ύπ όψιν, ότι ή διδασκαλία αύτη όφείλει να καλλιέργη τή περί όν έν πνευματική διαφέρων έν συνδυασμό προς άλλήλως, να συγκολληται ταύτα έν τή θυμική πειθέ, άπεργαζόμενη ούτως έν ταύτη ένική, άρνησιν και άσυναντιθέσων σύστημα διαφέροντων, θα ταχθή μετά μέγιστον πεποιθήσεως υπό του έναιον άναγνωστικόν βιβλίον.

Άλλ' και συγκολληται ταύτα εις άρμονικόν σύμπλημα. Άλλ' και το συναισθημα τής γλωσσικής όρατικότης εύρησιν να μερωθή τελειότερον παρά τοίς μαθηταίς διά του προκηρίστου άναγνωστικόν βιβλίον. Διότι πρόβλεψις τούτου ένίχει μέγιστον λογοτεχνικήν έξέλιξιν του άναγνωστικόν άναγνωματάρου.

ταύτην άν μή διά τί άλλο, πάντως όμως διά τήν διέπουσάν αυτό ένότητα.

Άλλ' και ή καλλιέργηα του συναισθήματος της γλωσσικής όρθότητος εύδοκείται μάλλον διά του έναιον άναγνωστικόν βιβλίον, καθύστεν διά τούτου έξοικαλίζεται περισσοτέρον ή διά του μη έναιον ή έμοιογραφία της γλώσσας.

Διά πάντας λοιπόν τούτους τους λόγους το συμβόλιον έθαύρεται άπαιρείται να άπαιρείται, όπως τα άναγνωστικά βιβλία της δημοτικής εκπαιδεύσεως συνταχθώσιν ένική, όπως μεταξύ των διαφέρων στοιχείων της ύλης αυτών κρατή έπίτα.

Είνε έν άλήθεια, ότι ύπάρχουσιν διάφοροι βαθμοί ένδότητος. Ύπάρχει άσθενέστερη ένότητα, είτε έπιβλημένη επί αυτού της ύλης είτε άποκαθισταμένη τεχνικώς υπό του συγγραφέως διά καταλλήλων λογικών, ψυχολογικών και πραγματικών διαπιστολημένων μαθημάτων, σπορών, ύπάρχει έξωτερική ένότητα, διαμορφωμένη δι' ύλης έξωτερικών συνδέσεων, ύπάρχει κρμα έσωτερική και έξωτερική ένότητα, ύπάρχει τέλος βατική ένότητα. Καθόσον δέ πρόβλεψις, ως ή ένότητα είνε προτιμότερη του άσθενέτος, ούτως ή άσθενέστερη ένότητα είνε προτιμότερη της χαλκρής, έπριν άπαρείχονται το συμβόλιον να παρεκλήγαι κα' άρχην, όπως τα διαφορά στοιχεία των άναγνωστικόν βιβλίων της δημοτικής εκπαιδεύσεως έκδησιν και έν όσον τε στενωτήρι έσωτερική—πραγματική, λογική και ψυχολογική—ένότητα.

Επί τούτων βόσεων έρεθίζμενον το συμβόλιον συντάξει το άπόλυτον πρόγραμμα, έπερ έχει την τιμήν να υποβλήη εις το Σ. Ύ. Γ. Γ. Γ.

Πρόγραμμα της ποσότητος και οικονομίας της ύλης των άναγνωστικόν βιβλίων της δημοτικής εκπαιδεύσεως, καταρτισθέν υπό του εκπαιδευτικού συμβουλίου κατά το 3ον άρθρον του ΓΕΑ' νόμου και το άρθρον 3 έδαφ. β' του νόμου 249.

Α' Γενικοί άρχαι, άφομοίωσι εις πάντα τα άναγνωστικά βιβλία της δημοτικής εκπαιδεύσεως.

1. Πάντα τα άναγνωστικά βιβλία της δημοτικής εκπαιδεύσεως, άποβλέποντα εις τους σκοπούς, ως έκλήθη: να πληρώσιν το μάλλον της άναγνώσεως ένός ή τής δημοτικής σχολεί, πρέπει να είναι συνταχμένα ούτως ώστε να συντελέσιν διά μέν της γλώσσας αυτών εις την βαθμιαίαν άναπτύξιν του συναισθήματος της γλωσσικής όρθότητος των μαθητών, διά δέ της λογοτεχνικής αυτών άξίας εις την παρά τοίς μαθηταίς μόρφωσιν του συναισθήματος της γλωσσικής όρατικότητος, διά δέ του περιεχομένου εις την έξεργασιν μέν του ήθικου—έθνικου διαφέροντος των παιδών, εις την έμφύσιν δέ και συγκολλησιν αυτού τε και των λοιπών υπό των πραγματικών μαθημάτων της δι' ήν προσορίζονται τάξεως έξεργασμένων διαφέρόντων, ήτοι του θρησκευτικού, του επιστημονικού (διαφέροντος της γλώσσας), του τεχνικού, του καλλιτεχνικού και του πολιτικού, τέλος δέ διά της έντέγνου οικονομίας αυτών εις την όσον τε τελειότεραν πλήρωσιν πασών των άνωτέρω άπαιτήσεων.

2. Ίνα υπό τα άναγνωστικά βιβλία άναπτύσσωσι παρά τοίς μαθηταίς βαθμιαίως το συναισθημα τής γλωσσικής όρθότητος, πρέπει να πληρώσι της ακόλουθας απαιτήσεως:

α') ή γλώσσα αυτών καθόλου πρέπει να είναι όρθοτης και απλήρωτης έξοικισμένη.

β') ή γλώσσα του άναγνωστικόν βιβλίου έκθέτης τάξεως πρέπει να προσηκωνέται μέν από τε λογιολογικής και φρασολογικής και από γραμματικής και συντακτικής τάξεως της

γλωσσικής της τάξεως, ως αυτή διαχωρησθή, επί μέν των εις την κατωτάτην τάξιν του δημοτικού σχολείου εισαγμένων μαθητών υπό της γλώσσας της ούκάνευσης, επί δέ πάντων των λοιπών το μέν υπό της μέγιστης άναγνώσεως και της λογικής γλωσσικής διδασκαλίας, το δέ υπό της διδασκαλίας των λοιπών μαθημάτων να προσπαθή δέ βαθμιαίως και ή κατεργασία προς την λογιολογικήν.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΥΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Εν Αθήναις τῇ 29 Αὐγούστου 1919

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Ἀριθμός φύλλου 53

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Υπουργικαὶ ἀποφάσεις καὶ ἐγκρίσεις.

- Περὶ ἀναθέσεως τῆς ἐπογραφῆς τῶν ἐντολῶν πληρωμῆς καὶ τῶν χρηματικῶν ἐντολμάτων τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν εἰς ἀνωτέρους ἐπαλλήλους τοῦ Ὑπουργείου τοῦ-
του..... 1
- Περὶ ὁρίσεως τοῦ ὁρίσεως τῶν γραμματέων καὶ γραφέων τῶν ἐμψύων ὑποθηκοφυλακείων Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης διὰ τὴν ἀπὸ 1 Δεκεμβρίου 1919 ἀρχομένην διετίαν..... 2
- Περὶ χορηγήσεως ἀδείας συλλογῆς ἐρασιμῶν ὑπὲρ ἀνακινήσεως τῆς Μονῆς Εὐαγγελιστρίας..... 3
- Περὶ τῶν ἐγκριμένων διδακτικῶν βιβλίων τῆς δημοτικῆς καὶ μέσης ἐκπαίδευσως..... 4
- Περὶ τῶν εἰσπρατῶν μαθητῶν εἰς τὸ ἱερὰτικὸν Φροντιστήριον διὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1919-1920..... 5
- Περὶ μεταρρυθμίσεως τοῦ προγράμματος τῶν ἐν τοῖς δημοτικῶν σχολείοις τῶν θηλέων καὶ τοῖς ἀνωτέροις ἢ γυναικείαις παρθεναγωγείοις διδασκομένων μαθηματικῶν..... 6
- Περὶ ἀναγνωρίσεως ὡς νηπιαγωγῶν τῶν ἀπλοῦσιον μαθητῶν κατὰ τὸν σχολικὸν ἔτος 1918-1919 ἐκ τῶν διδασκαλῶν νηπιαγωγῶν Ἰωαννίνων καὶ Καλαμάρας Ἀθηνῶν..... 7
- Περὶ συστάσεως θεσμοῦ ἀγροτικῶν ταχυδρ. διανομῶν..... 8
- Περὶ ἐκτάκτων ὁλοτιμῶν πρὸς παραγωγὴν διδασκῶν καυσίμων ὕλων καὶ μεταβιβάσεως πρὸς τοὺς Γεν. Διοικήτας Θεσσαλονίκης καὶ Ἠπείρου τῶν δικαιώματων ἐγκρίσεως τοιοῦτων ὁλοτιμῶν..... 9
- Περὶ ἀπαγορεύσεως στυλβώσεως ὑποδημάτων εἰς ὁρισμένα μέρη..... 10

ΥΠΟΥΡΓΙΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΓΚΡΙΣΕΙΣ

Ἀριθ. 22094

(1)

Περὶ ἀναθέσεως τῆς ἐπογραφῆς τῶν ἐντολῶν πληρωμῆς καὶ τῶν χρηματικῶν ἐντολμάτων τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν εἰς ἀνωτέρους ἐπαλλήλους τοῦ Ὑπουργείου τοῦ-
του.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὸ ἀρθρ. 1 τοῦ ἀπὸ 24 Ἰουλίου ἐ. ε. νομοθετικοῦ διατάγματος περὶ προσθήκης καὶ τροποποιήσεως διατάξεων εἰς τὸν νόμον 1914 περὶ ὁργανώσεως τῆς Ἀντρίκης ὑπερρείας τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν, ὡς ἐπαιρημένη ὑπὸ τῶν νόμων αὐτοῦ τοῦ 1914 καὶ 803 τοῦ 1917, ὁρίζομεν ὅπως ὑπογραφῇ ἐντολῇ ἡμῶν τὰ χρηματικὰ ἐντάλ-

ματα τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν ὁ Ἀντ. Ρουσσώ-
ης, Ἀγγελοῦ, Τυτταράκης, ἀντὶ τοῦ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 22094 ἐ. ε. ἀποφάσεως τῶν ὁριζήσεως τοιοῦτου Π. Νουλί.
Εν Αθήναις τῇ 28 Αὐγούστου 1919.

Ὁ Ὑπουργός
Α. ΔΙΟΜΗΔΗΣ

Ἀριθ. 36641

(2)

Περὶ ὁρίσεως τοῦ ὁρίσεως τῶν γραμματέων καὶ γραφέων τῶν ἐμψύων ὑποθηκοφυλακείων Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης διὰ τὴν ἀπὸ 1ης Δεκεμβρίου 1919 ἀρχομένην διετίαν.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὸ ἀρθρὸν 2 τοῦ νόμου 316 περὶ συστάσεως εἰδικῶν ὑποθηκοφυλακείων ἐμψύων ὡς συνεπληρώθη διὰ τοῦ νόμου 1330, ὁρίζομεν περὶ τῶν γραμματέων καὶ γραφέων τῶν ἐμψύων ὑποθηκοφυλακείων Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης, διὰ τὴν ἀπὸ 1 Δεκεμβρίου 1919 ἀρχομένην διετίαν, τὸν μὲν ὑποθηκοφυλακτικὴν ἱατρικὴν εἰς τεσσαράς γραμματεῖς, ἐκ ὧν δύο πρωτοὶ καὶ δύο δευτοὶ (18) γραφεῖς, τοὺς οὗτοι ὑποθηκοφυλακτικὴν Θεσσαλονίκης εἰς δύο γραμματεῖς, ἐκ ὧν εἰς πρῶτος, καὶ τρεῖς γραφεῖς.

Ὁ Ὑπουργός
Ι. Δ. ΤΣΙΡΠΗΚΟΣ

Ἀριθ. 28166

(3)

Περὶ χορηγήσεως ἀδείας συλλογῆς ἐρασιμῶν ὑπὲρ ἀνακινήσεως τῆς Μονῆς Εὐαγγελιστρίας.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὸ ἀρθρὸν 2 τοῦ ἀπὸ 11 Ἰουνίου 1898 (10α) Π. Διατάγματος περὶ ἐράων, ὡς ἐπαιρημένη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 18 Μαΐου 1917 (91) ὁμοίου διατάγματος καὶ τῆς ὑπ' ἀριθ. 12940 ἐ. ε. ἀναφορᾶς τοῦ Νομάρχου Ἀχτίδος καὶ Ἠλίου, παρεχόμεν τὴν ἀσέαν εἰς ἐπιτροπὴν αποτελουμένην ἐκ τῶν Π. Παπασταθοπούλου, ἱερέως, Παναγιώτη Μπουσιώτη, ἱερέως, Δημ. Α. Παπαδημητριάδου, δημοσιολογικοῦ, Κωνστ. Χ. Αστράκτου καὶ Ἀν. Π. Σπηλιόπουλου, ὅπως μέχρι τέλους Ἰουνίου 1920 συλλέγῃ ἐράων ἐν Σπυρίδῳ ὑπὲρ ἀνακινήσεως τῆς Μονῆς τῆς Εὐαγγελιστρίας.

Ἡ παρούσα δημοσιεύεται διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως.

Εν Αθήναις τῇ 28 Αὐγούστου 1919.

Ὁ Ὑπουργός
Κ. Δ. ΠΑΡΙΣΙΑΝ

(4)

Περὶ τῶν ἐγκριμένων διδακτικῶν βιβλίων τῆς δημοτικῆς καὶ μέσης ἐκπαίδευσως.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὰ ἀρθρὰ 9, 15 (ἐδάφ. γ') καὶ 16 (ἐδάφ. α') τοῦ νόμου 1332, δημοσιεύομεν τὸν ἀπὸ τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου συνταχθέντα κατάλογον διδακτικῶν βιβλίων τῆς

δημοτικῆς καὶ τῆς μέσης ἐκπαίδευσως τῶν ἐγκριθέντων μέχρι τῆς 31 Μαρτίου ἐ. ε. ὡς ἑξῆς:

Γ) Αδιδανικά βιβλία, ὧν ἐπιτρέπη ἡ χορηγία εἰς τὰ σχολεῖα κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1919-1920, διὰ τὴν ἐγκρίσιν τοῦ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συμβουλίου ἄλλων ὁρίων.

1) Διὰ τὴν Ε' καὶ Σ' τάξιν τῶν δημοτικῶν σχολείων διὰ ὀργανωστικὰ, τὰ εἰσαχθέντα κατὰ τὸν ΓΣΔ νόμον πρὸ τῆς κατ' Αὐγούστου τοῦ 1918 ἀφώσεως Ἐκπαιδείας.

2) Διὰ τὰς τρεῖς τάξεις τῶν ἑλληνικῶν σχολείων καὶ τὰς ἀντιστοιχίας πρὸς ταύτας τῶν λοιπῶν σχολείων τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως τὰ τρία πύργη, τὴν γεωμετρίαν Ι. Σαρρῆ, τὴν ἐγκλημένην διὰ τὴν τετραετίαν 1913-1917.

3) Διὰ τὴν Γ' τάξιν τῶν ἑλληνικῶν σχολείων καὶ τὴν ἀντιστοιχίαν τῶν λοιπῶν σχολείων τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως ἢ

γεωμετρίαν Βασ. Αἰγυπτίου, ἢ ἐγκλημένην διὰ τὴν τετραετίαν 1914-1918.

4) Διὰ τὴν Δ' τάξιν τῶν ἑλληνικῶν καὶ τῶν ἀντιστοιχῶν τῶν λοιπῶν σχολείων τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως ἢ ἑλληνικὴ καὶ εὐρωπαϊκὴ ἱστορίαν Ν. Βραχμῆ, ἢ ἐγκλημένην διὰ τὴν τετραετίαν 1914-1918.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 5 Ἀπριλίου 1919.

Ο Γεωργεῖος
Δ. ΔΗΚΑΣ

Ἀριθ. 34170.

(5)

Περί τῶν εἰσακτῶν μαθητῶν εἰς τὸ Γερμανικὸν Φροντιστήριον διὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1919-1920.

Ο ΓΟΥΒΕΡΝΟΣ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΠΙ.

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὸ ἀπὸ 31 Ἰουλίου 1919 Β. διάταγμα, ἐρίθμεν τὸν ἀριθμὸν τῶν εἰσακτῶν εἰς τὸ Γερμανικὸν Φροντιστήριον μαθητῶν διὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1919-1920 εἰς ἐκῶτον.

Ο Γεωργεῖος
Δ. ΔΗΚΑΣ

(6)

Ἀριθ. 32760.

Περί μεταρρυθμίσεως τοῦ προγράμματος τῶν ἐν τοῖς ἀστικοῖς σχολείοις τῶν θηλέων καὶ τοῖς ἀνωτέροις ἢ γυμνασιακοῖς παρναγωγείοις διδασκόμενων μαθηματικῶν.

Ο ΓΟΥΒΕΡΝΟΣ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΠΙ.

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὰ ἀρθρα 3 καὶ 4 τοῦ Β. διατάγματος τῆς 8ης Δεκεμβρίου 1914 «περὶ ἱδρύσεως ἀστικῶν σχολείων τῶν θηλέων», τὸ ἀρθρον 3 § 2 τοῦ νόμου 567 καὶ τὴν ὑπ' ἀριθ. 206 πρᾶξιν τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συμβουλίου, μεταρρυθμίσμεν τὸ πρόγραμμα τῶν ἐν τοῖς ἀστικοῖς σχολείοις τῶν θηλέων καὶ τοῖς ἀνωτέροις ἢ γυμνασιακοῖς παρναγωγείοις διδασκόμενων μαθηματικῶν, ὡς ἑπείτα:

Α. Τάξις, ὡς κατ' ἐξομοίαν.

Ἀριθμητικὴ-Γραφὴ καὶ ἀπαγγελία τῶν ἀκεραίων ἀριθμῶν. Θεμελιώδεις ἐπ' αὐτῶν πράξεις. Ἀσκήσεις εἰς τὴν ἀπὸ μνήμης καὶ ἐπὶ τοῦ πίνακος ἐκτέλεσιν τῶν πράξεων τούτων. Δυνάμεις τῶν ἀκεραίων ἀριθμῶν.

Προβλήματα πρὸς ἀσκήσιν.

Διατερόντης. Χαρακτῆρες διατερόντης διὰ 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 25 καὶ 100.

Ἀριθμοὶ πρῶτοι καὶ πρῶτοι πρὸς ἀλλήλους. Ἀνάλυσις συνθέτων ἀριθμῶν εἰς πρῶτους παράγοντας (ὅπως πρακτικῶς). Μέγιστος κοινὸς διαίρετης καὶ ἐλάχιστον κοινὸν πολλαπλάσιον.

Εὐρεσις τούτων διὰ τῆς ἀναλύσεως τῶν ἀριθμῶν εἰς τοὺς πρῶτους αὐτῶν παράγοντας (ὅπως πρακτικῶς). Ἀσκήσεις. Κοινὰ κλάσματα. Ἐξέτασις τῶν ἰδιότητων αὐτῶν (ὅπως πρακτικῶς).

Θεμελιώδεις πράξεις ἐπὶ τῶν κλασματικῶν ἀριθμῶν. Προβλήματα πρὸς ἀσκήσιν. Σύνθετα κλάσματα. Τροπὴ τούτων εἰς ἀπλᾶ. Ἀσκήσεις.

Δεκαδικὸν ἀριθμοὶ, γραφὴ καὶ ἀπαγγελία αὐτῶν. Θεμελιώδεις πράξεις ἐπὶ τῶν δεκαδικῶν ἀριθμῶν. Ἀσκήσεις καὶ πρακτικὰ. Τροπὴ κοινῶν κλασμάτων εἰς ἰσοδύναμα (ἀκριβοῦς ἢ κατὰ προσέγγισιν, ἀκριβοῦς ἢ κατὰ προσέγγισιν) δεκαδικῶν εἰς κοινὰ κλάσματα. Πράξεις ἐπὶ κοινῶν κλασμάτων καὶ δεκαδικῶν. Προβλήματα καὶ ἀσκήσεις.

Συμβολικαὶ διὰ γραμμάτων παραστάσεις ἐπὶ συμμέτρων ἀριθμῶν.

Μέτρα, σταθμὰ καὶ μέτρα. Δεκαδικὸν μετρίων σύστημα. Προβλήματα ἑλληνικῆς τῆς μονάδος. Συμμετρικαὶ ἀριθμοὶ. Πράξεις ἐπ' αὐτοῖς. Σχετικὰ προβλήματα. Ἀσκήσεις.

Β') Γεωμετρία-ἐποπτικὴ εξέτασις τῶν ἀπλουστέρων στερεῶν (κύβου, παραλληλεπίπδου, πρισματός, πυραμίδου, κυλίνδρου, κώφου καὶ πετάρας). Γνωρίσματα καὶ ὅροιμοι τούτων. Γραμμικὴ εὐθεία, τετλοσμένη καὶ καρπύλα, ἐπιφανεία ἐπίπεδοι, τετλοσμένη καὶ καρπύλα ἢ κύβου. Ἐπίπεδοι γωνία, κορυφαὶ καὶ πλευραὶ αὐτῶν. Εἰδη ἐπίπεδων γωνιῶν, ἰδιότητες αὐτῶν καὶ πρακτικὰ τούτων ἀποδείξεις. Εὐθεῖα κἀθετοὶ ἐπ' ἀλλήλας καὶ παράλληλοι, ὁρισμοὶ καὶ ἰδιότητες τῶν γωνιῶν τῶν σχηματιζομένων ὑπὸ δύο παράλληλων εὐθειῶν τεκμονόμενῶν ὑπὸ τρίτης.

Εὐθύγραμμα σχήματα. Τρίγωνα, εἶδη αὐτῶν. Ἰδιότητες τῶν ἰσοσκελεῶν καὶ τῶν ἰσοπλευρῶν τριγῶνων ἐποπτικῶς συναγόμενα. Κυρτὰ πολύγωνα, πλευραὶ, κορυφαὶ, γωνία καὶ διαγώνιοι αὐτῶν.

Κύκλος καὶ περιφέρεια αὐτοῦ, κέντρον, διάμετρος, χορδὴ, τόξον, τομεῖς καὶ τμήμα κύκλου.

Τάξις Β', ὡς 3 κατ' ἐξομοίαν.

Α') Ἀριθμητικὴ. Ποσὰ ἐκτερούμενα ἀπ' ἀλλήλων, ἀπλὰ συνκρίσεις. Ποσὰ κατ' ἐξομοίαν καὶ ἀντιστρόφως ἀνάλογα. Λύσις προβλημάτων διὰ τῆς μεθόδου τῆς ἀναγωγῆς εἰς τὴν μονάδα. Λόγρι μεγεθῶν ὁμοειδῶν καὶ ἀριθμῶν, ἀναλογία (ὅπως συντόμως). Ἀπλὴ καὶ σύνθετος μέθοδος τῶν τριῶν.

Προβλήματα ὑπολογισμῶν ποσοτῶν.

Ἀσκήσεις.

Προβλήματα ἀπλοῦ τύπου. Ἐμπειρικὰ γραμμὰτα. Προβλήματα ὑπερτέρας, μίξεως, μεριστοῦ εἰς μέρη ἀνάλογα, ἐστρέψαι καὶ μέτω ὅρου.

Ἀσκήσεις.

Τετραγωνικὴ ρίζα τῶν ἀριθμῶν, εὐρεσις ταύτης ὅπως πρακτικῶς.

Στοιχία λογιστικῆς καὶ καταστιχογράφιας. Σκοπὸς τῆς λογιστικῆς.

Λογιστικὴ ἀπολογιστικὴ καὶ διηλογορητικὴ. Λογαριασμοὶ, χρεώσεις, πίστωσις. Δόνησι καὶ λαβεῖν. Ἀνομιαν, παράνομις καὶ μεταρροπὴ λογαριασμῶν. Εὐαγγελικὴν καὶ ποθητικὴν. Κεφάλαια, κέρδη καὶ ζημία. Ἀπομνηστικὴ καὶ ἰσολογισμὸς. Λογιστικὰ βιβλία (πρόχειρον, ημερολόγιον, καθολικόν, τομεῖον, βιβλίον ἀπογραφῆς καὶ ἰσολογισμοῦ).

Β') Γεωμετρία. Γεωμετρικὴ κατανεμητὴ, χρήσις τοῦ κανόνος, τοῦ διεσπῆτος, τοῦ γινώσκοντος καὶ τοῦ μοιρασμένου. Ἀπλὰ γεωμετρικὰ προβλήματα. Ἀσκήσεις.

Ὅμοια καὶ κωνικὰ εὐθύγραμμα σχήματα, κατασκευὴ καὶ ἰδιότητες αὐτῶν. Μεταρροπὴ εὐθύγραμμων σχημάτων ὑπὸ κλίμακας. Ἀσκήσεις.

Μέγεθος γωνιῶν, εὐθειῶν γραμμῶν, εὐθυγράμμων σχημάτων πρὸς τὴν διεσπῆσιν ὅπως πρακτικῶς. Ἐξήγησις καὶ χρήσις τῶν ὁπῶν 2, π.ο. καὶ π.ο. ἐφαρμογὴ καὶ ἀσκήσεις.

Γ' Τάξις, ὡς 3 κατ' ἐξομοίαν.

Α') Ἀριθμητικὴ. Ποσὰ ἐκτερούμενα ἀντίθετα. Σκοπὸς τῆς

